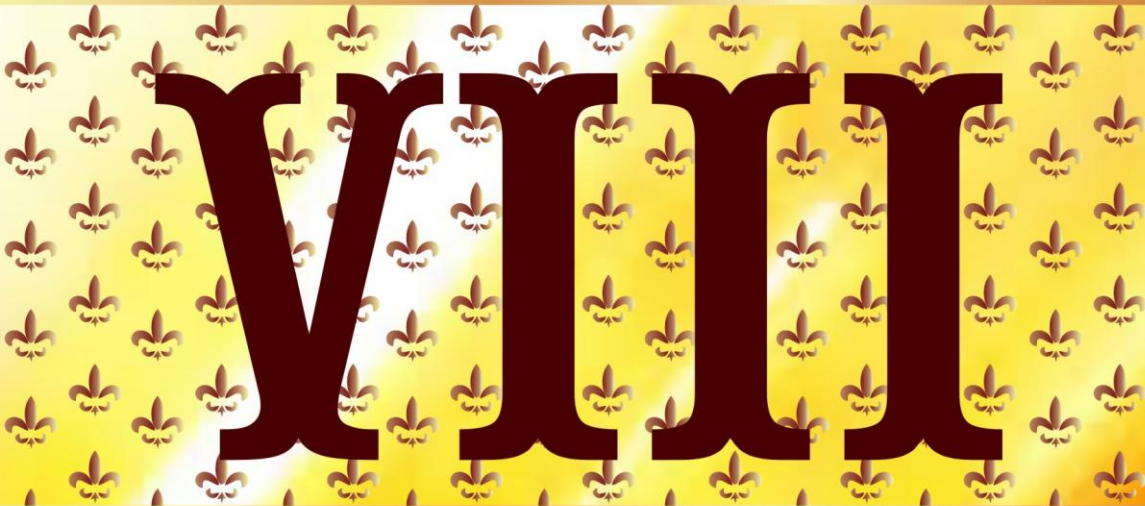

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО
ВСЕУКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИПУСКНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОГО
ЮРИДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«НАУКА ТА ПРАКТИКА СУЧАСНОЇ
ЮРИСПРУДЕНЦІЇ»**

10 травня-10 червня 2016 року

УДК 340.12.001
ББК 67.0
П 78

Відповідальні за випуск:

О.О. Нанарова – член Секретаріату Асоціації випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
П 78 Матеріали VIII Всеукраїнської наукової конференції «Теорія та практика сучасної юриспруденції». – Х.: Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого – Харків: 2016. – 256 с.

Тези друкуються мовою авторів у авторській редакції.

Адреса редакційної колегії: вул. Пушкінська, 77, к. 222п, м. Харків, 61024, Україна.

УДК 340.12.001
ББК 67.0

© Асоціація випускників Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Першим документальним свідченням існування в Київській державі стабільної форми звичаєвого права, що формувалося в основних політичних центрах Русі на основі звичаю нормативного характеру навколишніх земель та Києва, були посилання на Руський закон в цих договорах. Письмові договори містять велику кількість усних угод, укладених русами з імперією.

Загальний закон письмових угод, який був створений Руссю та Візантією, мав за джерело давньослов'янське звичаєве право, оскільки імперія як більш зацікавлена сторона намагалася підтримувати з Київською державою дружні відносини і надавати привілеї руським купцям, бо саме вони прагнули до швидкого збагачення через торгівлю.

В усіх договорах, навіть в несприятливих для Русі, мається посилання на закон руський і звичаєві руські елементи, такі як присяга, право помсти. Таким чином, русько-візантійські угоди стали для історика унікальним матеріалом, що дали можливість простежити перехід від слов'янських звичаїв нормативного характеру, зафіксованих в першому руському кодексі, до правових норм.

Стеценко Ніна Сергіївна

асистент кафедри історії держави і права

України та зарубіжних країн

НЮУ ім. Ярослава Мудрого

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОНАННЯ СУДОВИХ РІШЕНЬ У ПЕРШІ РОКИ НЕЗАЛЕЖНОСТІ УКРАЇНИ

1 грудня 1991 року на Всеукраїнському референдумі український народ підтримав проголошену парламентом незалежність. Ця доленосна подія зумовила відновлення багатовікової традиції української державності та поставила революційні завдання побудови нової України - демократичної, незалежної, соціальної і правової держави. Важливе місце в українському відродженні належало законотворчій діяльності Верховної Ради України, з метою реформування різноманітних правових інститутів у тому числі й інституту виконання судових рішень. Виходячи з ситуації, яка склалася у перехідний період, неможливо було оновити одночасно увесь законодавчий арсенал, тож

регулювання процесу виконання судових рішень після прийняття незалежності відбувалося за радянським законодавством на основі постанови Верховної Ради України від 12 вересня 1991 року, в якій було вказано, що на території України могли застосовуватися акти СРСР з питань, які не були врегульовані законодавством України, за умов, що вони не суперечать Конституції і законам України. Організація та діяльність органів виконання судових рішень регулювалася на той момент законом УРСР «Про судоустрій Української РСР» від 05 червня 1981 р., Цивільним процесуальним кодексом УРСР від 18 липня 1963 р. (далі ЦПК УРСР) та Інструкцією Про виконавче провадження №22 від 15 листопада 1985 р. (далі Інструкція). Державним органом, за ст.350 ЦПК УРСР, на який покладалося виконання судових рішень, залишався судовий виконавець, в особі якого було поєднання правосуб'єктності органу і правосуб'єктності посадової особи. Така єдиноначальність виступала як принцип і метод функціонування судового виконавця у межах його компетенції, а також визначала і персональну відповідальність за свою діяльність. Не встановлюючи управлінську ієрархію, законодавець зобов'язав судового виконавця, з власної ініціативи, вживати усіх законних заходів для більш швидкого і реального виконання. Поряд з цим, як і у попередній період, держава покладала надмірне навантаження на судового виконавця. За ст. 348 ЦПК УРСР, положення якої було продубльовано у повному обсязі в Інструкції, виконанню підлягало: 1) рішень, ухвал і постанов судів у цивільних справах; 2) вироків, ухвал і постанов судів у кримінальних справах в частині майнових стягнень; 3) постанов судді або суду чи громадських вироків в частині майнових стягнень за вчинення адміністративних проступків; 4) мирових угод, затверджених судом; 5) виконавчих написів нотаріальних органів; 6) рішень органів арбітражу в передбачених законом випадках; 7) рішень Морської і Зовнішньоторгової арбітражних комісій при Всесоюзній торговій палаті і арбітражів, які спеціально утворюються для розгляду окремих справ; 8) не оплачених в строк платіжних вимог, акцептованих платником; 9) рішень товариських судів про майнові стягнення; 10) рішень третейських судів; 11) рішень комісій по трудових спорах; 12) постанов

фабричних, заводських, місцевих комітетів профспілок по трудових спорах і по спорах про відшкодування шкоди, заподіяної каліцтвом чи іншим ушкодженням здоров'я або смертю годувальника; 13) постанов адміністративних органів або службових осіб, яким законом надано право провадити стягнення з громадян у безспірному порядку; 14) рішень виконавчих комітетів районних (міських) Рад депутатів трудящих про примусовий продаж другого будинку, що належить громадянину на праві особистої власності; 15) рішень виконавчих комітетів сільських, селищних і міських Рад депутатів трудящих про стягнення з державних установ, підприємств, колгоспів, інших кооперативних і громадських організацій збитків за потрапи посівів і пошкодження насаджень; 16) рішень іноземних судів у передбачених законом випадках. Одночасно з цим, заробітна плата була мізерною, а виконання судових рішень нерідко було пов'язано з певним ризиком для життя і здоров'я судового виконавця. До того ж виникала небезпека при передачі значних грошових сум до банків. Адміністрація суду не забезпечувала належне облаштування робочих місць, не було впорядковано зберігання цінностей, отриманих від боржників для погашення боргів, а також особистих речей судових виконавців. Це зумовлювало плинність кадрів та гальмувало роботу судових виконавців і відповідно судів.

З метою посилення контролю за діяльністю судових виконавців Інструкція започаткувала ієрархію, а саме: в судах де працювало два і більше судових виконавці, один з них призначався старшим судовим виконавцем. На старшого судового виконавця покладалися додаткові організаційні повноваження, а саме: ведення депозитного рахунку суду та книги обліку депозитних сум, складання поквартального статистичного звіту роботи суду по виконанню судових рішень, надання практичної та методичної допомоги судовим виконавцям та ін. Але вичерпне коло повноважень старшого судового виконавця, порядок його відносин із судом та з судовими виконавцями не було нормативно закріплено, що зумовили дистанціювання виконання судових рішень від суду (ст.2 Інструкції).

На початку 80-х років минулого століття Україна почала виходити на новий рівень економічного розвитку, що зумовило розширення форм і суб'єктів права

власності та створення умов для підприємницької діяльності. Гарантією цих змін мало стати і якісне виконання судових рішень. Але зміст заходів примусового виконання став застарілим і не відповідав реаліям життя, що призвело до зниження авторитету судових виконавців, а кредитори прагнули вирішувати питання звертаючись за допомогою до кримінальних структур. Ця ситуація зумовила прийняття Верховною Радою України Законів України: «Про Державну виконавчу службу» від 24 березня 1998 року та «Про виконавче провадження» від 21 квітня 1999 року, та на їх основі було утворено новий орган – Державну виконавчу службу, яка була покликана здійснювати примусове виконання рішень судів та інших органів України за новим порядком. У подальшому, 15 грудня 1999 року Міністерство юстиції України наказом № 74/5 затвердило Інструкцію про проведення виконавчих дій, що набула юридичної сили з 2000 року.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- 1) Інструкція про виконавче провадження, затверджена наказом Міністра Юстиції СРСР : затв. від 15 листоп. 1985 р. № 22 // ЛІГА : Еліт 7.5.1. - ІАЦ «Ліга», ЛІГАбізнесінформ, 2003.
- 2) Акулов Ю. Судебный исполнитель: социальная защищенность / Ю. Акулов // Советская Юстиция. – 1990. – № 12. – С. 18.
- 3) Судебный исполнитель: престиж профессии и достоинство. // Советская Юстиция. – 1989. – № 11. – С. 2–5.
- 4) Балабин В. О подготовке технических исполнителей для работы в судах. // Советская Юстиция. – 1988. – № 11. – С. 15.
- 5) Кузьменко О. Правовий статус державного виконавця у радянському праві / О. Кузьменко, А. Авторгов // Право України. – 2007. – № 9. – С. 18–19.
- 6) Пастухов В. П. История законодательства об исполнении судебных решений в Украинской ССР : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В. П. Пастухов. – Киев, 1970. – С. 12–16.
- 7) Цивільний процесуальний кодекс Української РСР : 18 лип. 1963 р. – Київ : Політвидав УРСР, 1963р. – С. 178, С. 122–134.
- 8) Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. – Харків : Право, 2008. – Т. 1 : Методологічні та історико-теоретичні проблеми формування і розвитку правової системи України. – 728 с. С. 506.

Тихоненков Дмитрій Анатольевич